

LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE A SANT FELIU DE GUÍXOLS

(reflexions i dades al voltant de la jornada organitzada el 04 de novembre de 2022)

1. Presentació.

Segons l'Organització Mundial de la Salut (OMS) una de cada cinc dones al món ha estat víctima de violència física o sexual. Lluny del que pugui semblar, la xacra de la violència masclista no és només atribuïble als mal anomenats països del tercer món, res més lluny d'això. La violència masclista és un greu problema social i polític que s'estén per tot el món, indistintament de com s'entengui la riquesa o pobresa del país.

En el cas de l'estat espanyol es calcula que una de cada sis dones ha patit algun tipus de violència al llarg de la seva vida. El nombre de dones assassinades per violència de gènere a l'estat espanyol en el que portem d'any puja a 33 i a 1.163 des del 2003, any es que es van començar a recopilar dades. A Catalunya, l'any passat, van morir assassinades 16 dones víctimes de violència de gènere.

Sant Feliu de Guíxols, lògicament i com veurem més endavant, no és cap oasi en aquest sentit, just al contrari, mostra una preocupant tendència a l'alça en els casos de violència de gènere.

La nostra preocupació per aquest tema ens va dur a preparar una jornada sobre la violència de gènere, versada principalment en el nostre municipi, i a partir d'aquí començar a treballar en un pla per avançar cap a un model d'atenció municipal més eficient.

2. Algunes consideracions a tenir en compte

El concepte de violència de gènere es refereix a les agressions que es produeixen en el marc d'una relació de parella o exparella, indistintament de si conviu. En canvi, l'expressió violència masclista és un concepte més ampli que fa referència a una agressió d'un home cap a una dona, ja sigui en una relació de parella o fora de ella.

El Servei d'Informació i Atenció a les Dones (SIAD) del Consell Comarcal del Baix Empordà és un servei que es presta a Sant Feliu de Guíxols durant 11 hores a la setmana (repartides entre dilluns, dimarts i dimecres) amb l'objectiu principal de

treballar la igualtat d'oportunitats entre dones i homes, així com afavorir la participació i la promoció de les dones en el teixit social i associatiu del municipi. A Sant Feliu de Guíxols, i a diferència del que passa en altres municipis de la comarca, el SIAD no porta els temes relacionats amb la violència de gènere. En el nostre cas, aquests depenen directament dels Serveis Socials.

3.El context global

Des de fa uns quants anys, la problemàtica de la violència que s'exerceix sobre la dona ha anat agafant molta rellevància, fins al punt de fer que la societat en general i també molts altres actors es manifestin per a la creació i/o modificació de les lleis per a protegir a aquest col·lectiu.

Aquest tipus de violència exercida sobre la dona per part de l'home és una manera d'abús del poder que els homes, mitjançant l'ús de la força psicològica, física, econòmica i sexual implementen sobre les dones.

Aquesta violència la podem relacionar directament amb el sistema patriarcal en el qual vivim i amb els models ideològics de la misogínia i el masclisme i que és utilitzada per oprimir a les dones. Totes aquestes condicions determinants tenen com a característica aplicar tota mena de rols discriminatoris a les dones, i ha generat que aquestes pràctiques es converteixin en pràctiques socials amb actes i actituds que permeten que s'atempti contra la dignitat, la integritat, la salut, les llibertats i la vida de moltes dones arreu del món.

Segons el Ministeri d'Igualtat "la violència de gènere s'ha constituït com un fenomen invisible durant dècades, essent una de les manifestacions més clares de la desigualtat, subordinació i de les relacions de poder dels homes sobre les dones".

Suposa una violència que s'exerceix sobre les dones per l'únic fet de ser-ho, i amb aquesta violència se'ls hi nega els drets mínims de llibertat, respecte, decisió i expressió, ja que ha passat de ser un problema privat d'àmbit domèstic a un problema públic que afecta a tota la societat. Aquest tipus de violència no distingeix d'edat, raça o classe social.

La voluntat inequívoca de l'actual govern central per dotar el Ministeri d'Igualtat amb prou jerarquia i recursos econòmics suficients, el progressiu desenvolupament del Pacte d'Estat contra la Violència Masclista o la recent aprovació de la Llei del "solo sí és sí", són elements que sens dubte han ajudat a avançar en els drets de les dones, però és evident que encara queda molta feina per fer.

Cal que es reivindi que la violència de gènere té que ser una prioritat d'estat, ha d'existir la voluntat real per a canviar tot això. L'estat té que promoure i fer una inversió en polítiques públiques de qualitat a les quals aquestes dones s'hi puguin acollir.

I per últim s'hauria de garantir que tota dona víctima de violència de gènere estigués acompanyada i tingués suport de professionals de l'àmbit social durant el procés que s'inicia amb la denúncia.

4.La visió de Sant Feliu de Guíxols

Durant l'any 2021, les estadístiques ens diuen que gairebé el 2% de les dones censades a Sant Feliu de Guíxols i amb edats compreses entre 17 i 65 anys van declarar haver patit algun tipus de violència. En total, aquell any van ser 149 els casos declarats de violència masclista en el nostre municipi.

Enguany, a 31 d'octubre, els casos declarats ja sumen 146; una dada que ens fa preveure que hi haurà un repunt en relació a l'any anterior, evidenciant que aquest és un greu problema social i polític que es troba lluny de resoldre's.

4.1.Font

Aquests 146 casos denunciats han tingut la seva procedència en:

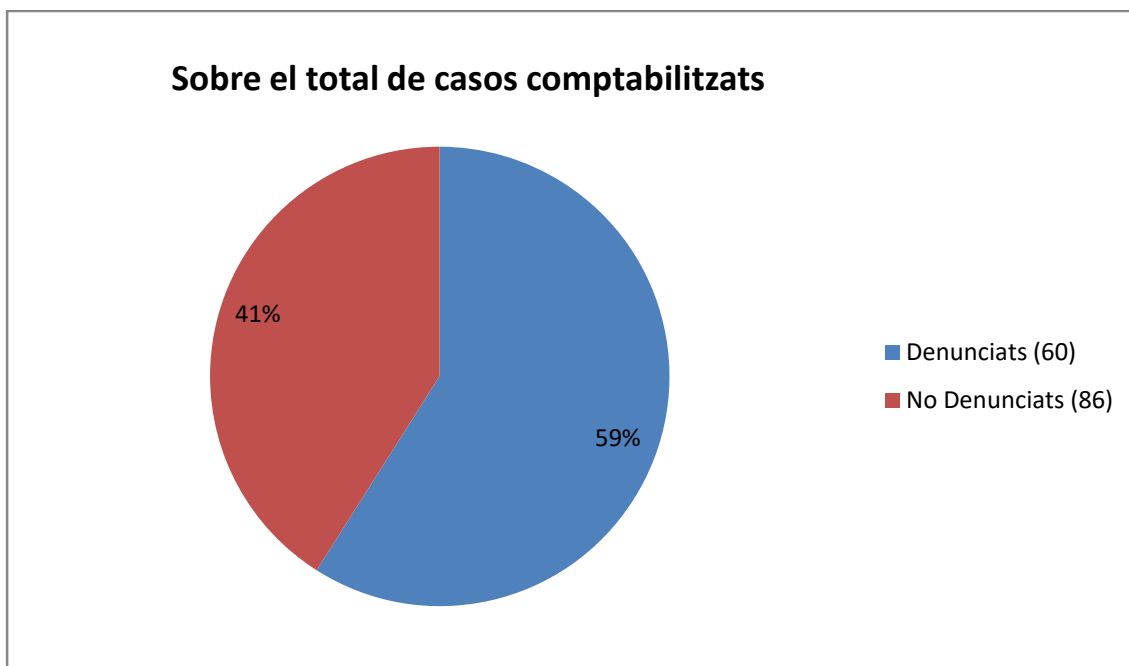
74 casos han estat denunciats per la mateixa víctima a través de Serveis Socials

59 casos s'han derivat a Serveis Socials des de la comissaria dels Mossos

7 casos han estat denunciats per terceres persones a través de Serveis Socials

6 casos han vingut derivats a Serveis Socials des d'altres dependències

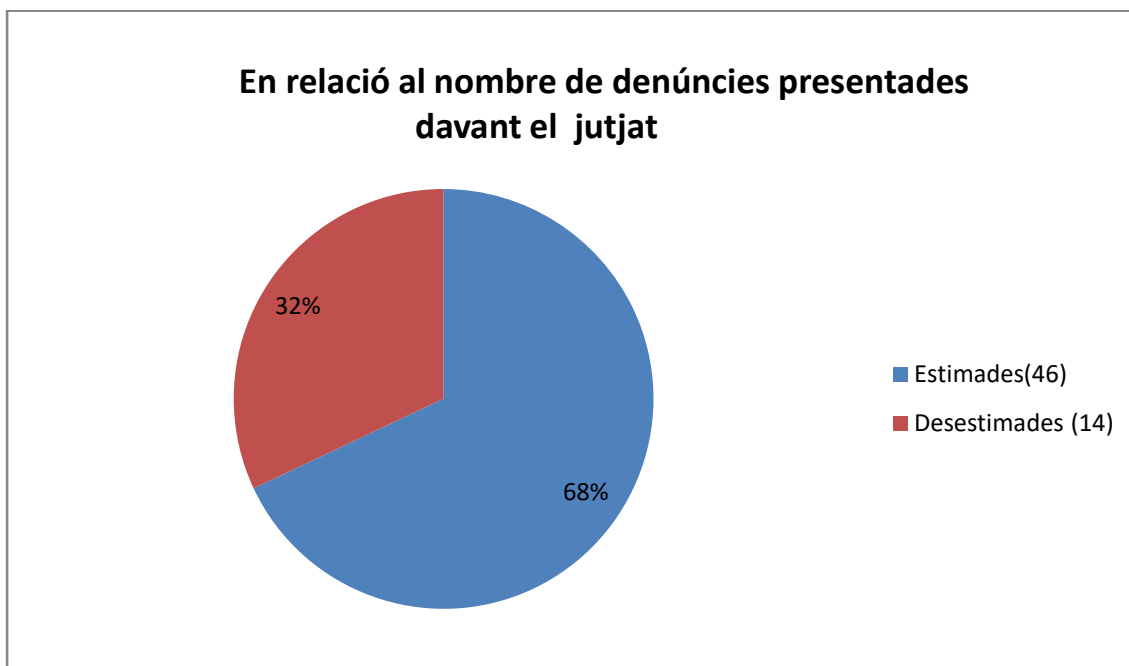
4.2.Denúncies interposades davant el Jutjat de violència contra les dones

La lentitud de la justícia al moment d'actuar davant d'un cas de violència de gènere fa que una majoria de les dones agredides optin, finalment, per no presentar una denúncia davant el jutjat corresponent. Aquesta és una dada que es pot extrapolar a

qualsevol ciutat d'arreu i sobre la qual l'administració local no hi té responsabilitat directa, si bé és cert que en alguns municipis hi ajuda el fet que des de Serveis Socials es proporcioni acompanyament presencial a la víctima des del primer moment en què s'inicia la denúncia. Aquest acompanyament, actualment, no es dona a Sant Feliu de Guíxols.

4.3.Ordres d'allunyament dictades

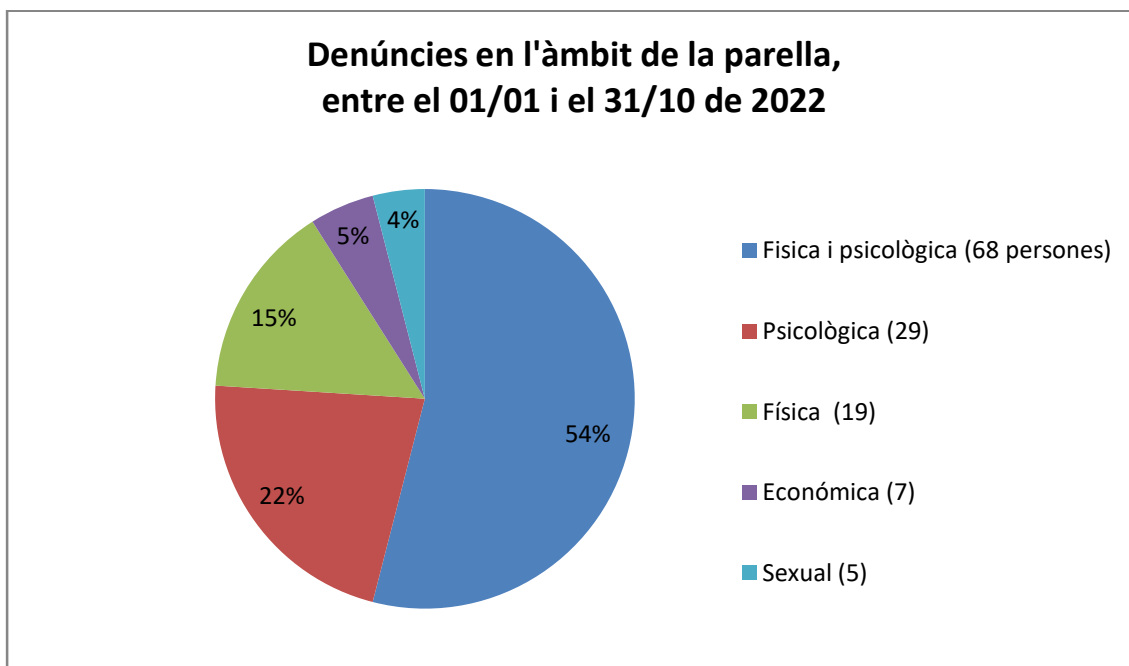
El fet de què gairebé 7 de cada 10 denúncies acabin amb una ordre d'allunyament demostra, en bona mesura, la gravetat de les denúncies i, en sentit contrari, preocupa que en 3 de cada 10 denúncies la víctima s'acabi trobant en una clara situació de vulnerabilitat. Per un costat s'està demanant valentia a les dones per denunciar, però a la vegada el sistema no és prou capaç d'establir mecanismes segurs de protecció.

Un problema afegit al de les ordres d'allunyament és el dels fills i les filles menors d'edat, sovint desprotegits davant els procediments judicials per violència de gènere. I és que des d'un punt de vista estrictament judicial, els i les menors d'edat tenen un paper secundari en aquests procediments i els seus drets queden en un segon terme.

Dins dels procediments judicials per violència de gènere es poden adoptar mesures de l'àmbit civil per protegir la dona a més de les ordres d'allunyament. Mesures com l'atribució de l'ús de l'habitatge familiar, l'establiment d'un règim de custòdia i comunicació amb els fills o la fixació d'una prestació per aliments. No obstant, i malgrat totes aquestes mesures, és de lamentar que es constatin situacions de contradicció, com ara l'atribució de l'ús de l'habitatge familiar o l'ordre d'allunyament de l'agressor cap a les víctimes en l'àmbit penal mentre que s'atorguen règim de visites en l'àmbit civil o familiar. També s'han constatat contradiccions quan, per exemple, els jutjats de violència sobre la dona acorden mesures de protecció, com la suspensió de la pàtria potestat als agressors, i aquestes mesures, posteriorment, no queden ratificades pels jutjats civils que porten la separació de la parella.

La legislació espanyola s'ha centrat més en la persecució del culpable que no pas en la protecció de la víctima. I és en aquest sentit quan s'ha evidenciat que molts jutges no consideren els fills com a víctimes, si no han estat maltractats físicament o psicològicament, encara que la seva mare sí que ho hagi estat. I aquest és un altre greu problema conseqüència directa de la violència de gènere.

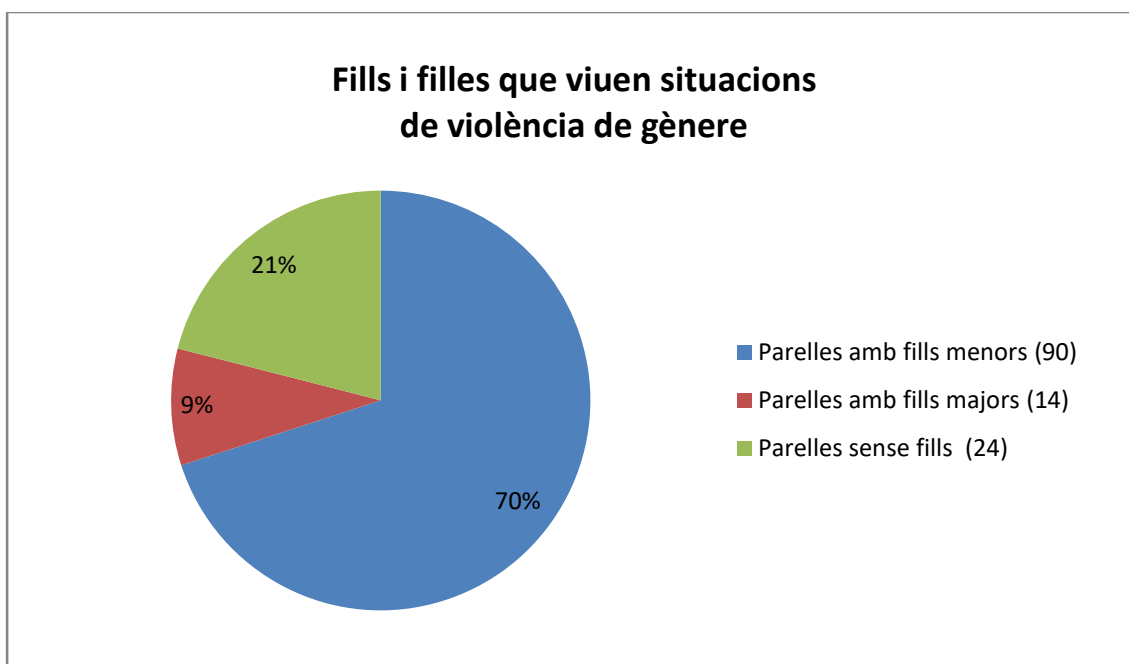
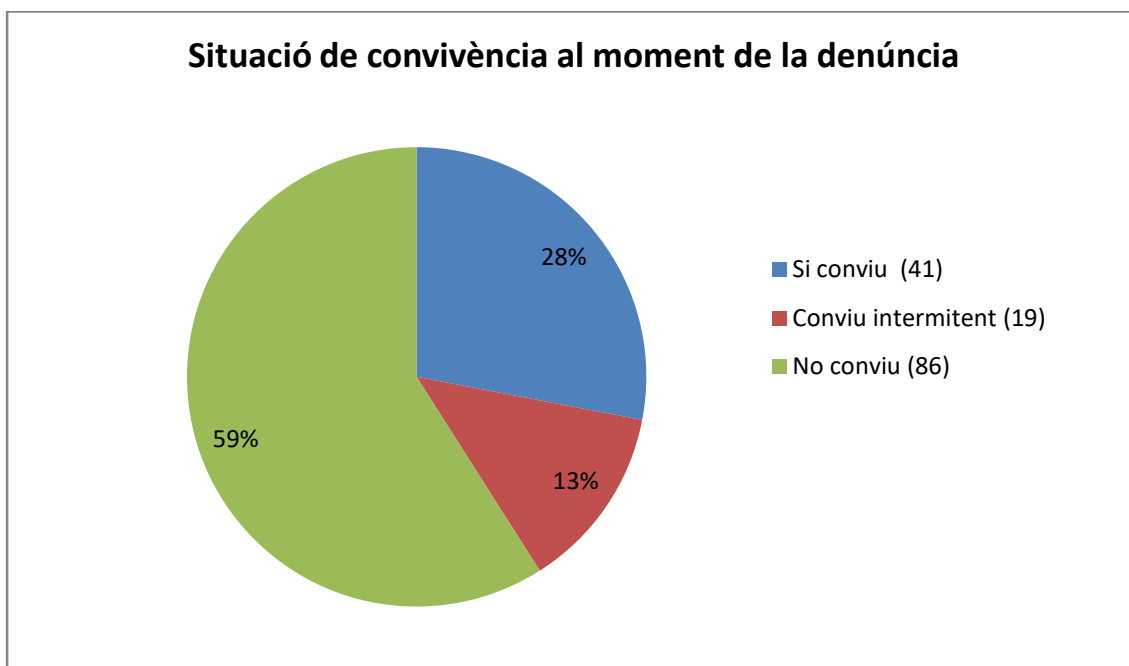
4.4. Tipus de violència de gènere

- **Violència física:** qualsevol acció o acte de força que ocasiona un dany o un mal no accidental. Es realitza utilitzant la força física o qualsevol classe d'armament o objecte que es tingui a l'abast i pugui causar lesions, ja siguin internes, externes o totes dues.
- **Violència psicològica:** aquest tipus de violència s'enfoca, principalment, en l'emissió d'insults i de frases desqualificadores que busquen desvalorar i menysprear a la parella o exparella. També comporta un patiments a través d'amenaques, humiliació, vexacions o qualsevol limitació a la llibertat de la persona coaccionada.
- **Violència econòmica:** és una forma de control i de manipulació en la relació de parella i que es mostra a través de la falta de llibertat amb què la persona agressora oprimeix o subordina la víctima a l'hora de fer despeses o gestionar els diners comuns. També és considera violència econòmica l'impagament reiterat de les pensions alimentàries estipulades en cas de separació o l'apropiació il·legítima de béns de la dona.
- **Violència sexual:** qualsevol acte que atempti contra la llibertat sexual i la dignitat personal de la dona creant unes condicions, o aprofitant-se del context de ser parella, per imposar a la força una pràctica sexual sense tenir el consentiment ni la voluntat de la dona.

De les 146 denúncies fetes a Sant Feliu de Guíxols en el que portem d'any, Serveis Socials en té tipificades 128 en l'àmbit familiar. Entenem que les 18 restants poden obeir a violència fora de l'àmbit de la parella o de l'exparella. Les dades del nostre municipi segueixen el patró d'arreu de l'estat, on la majoria de les agressions tenen un doble component físic i psicològic.

4.5.Convivència de la víctima amb l'agressor i situació en relació als fills i filles menors d'edat

Un dels aspectes més complexes de la violència de gènere és la permanència de la víctima en convivència prolongada amb el seu agressor. Sovint aquest fet no suposa

una lliure elecció per part de la dona, sinó que existeixen multitud de condicionants socioeconòmics i emocionals que influeixen en la continuïtat en la convivència i, fruit d'aquesta, en un maltractament prolongat. Un d'aquests condicionants són els fills i les filles, especialment menors d'edat. Quan més petit és l'infant, més condiona a la mare alhora de prendre alguna decisió al respecte.

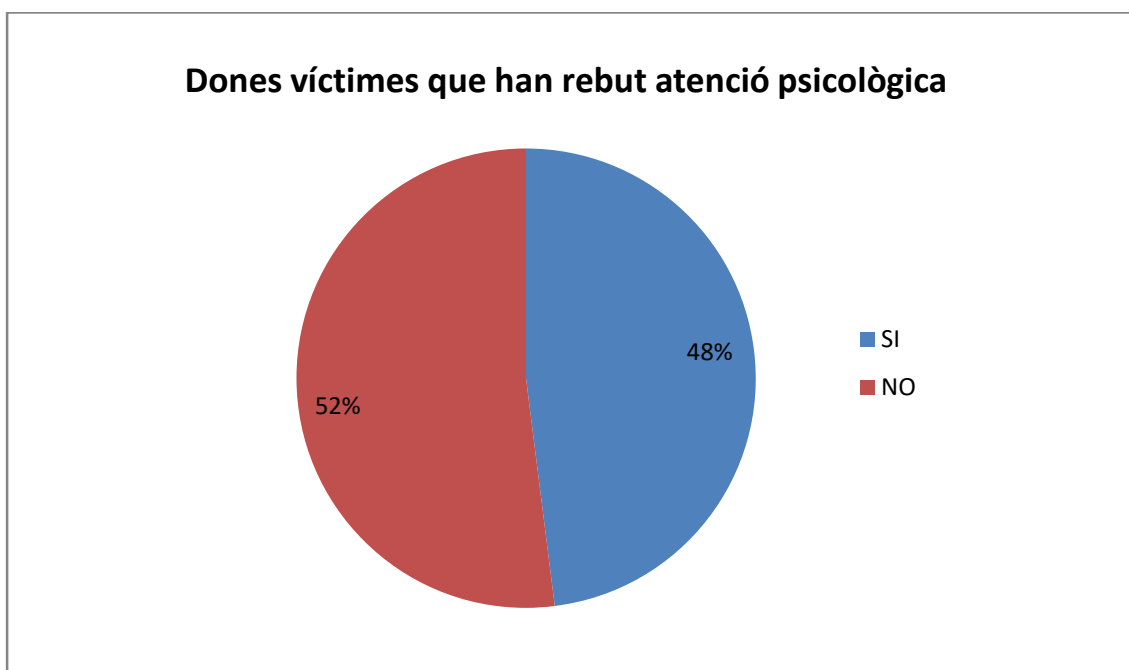
El nombre total de fills i filles de Sant Feliu de Guíxols que en el que portem d'any s'han vist afectats per una situació de violència de gènere, és de 135. D'aquests, 121 són menors.

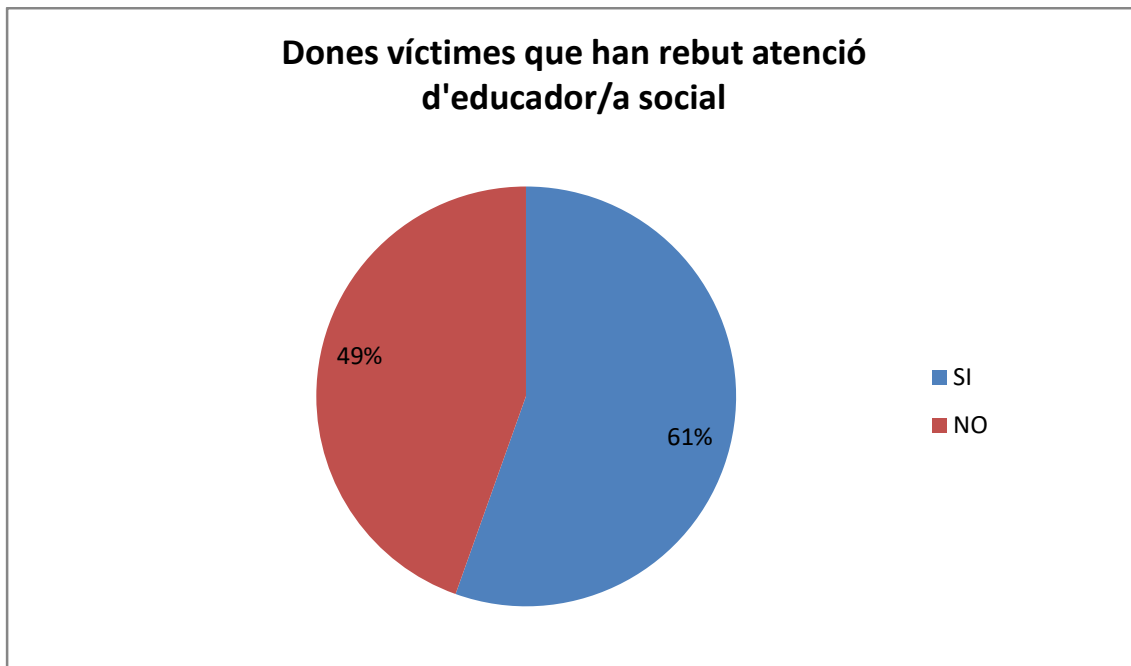
És imprescindible destinar més recursos a l'Administració de Justícia per millorar l'atenció de les víctimes que es veuen immerses en un procediment de violència de gènere i dels seus fills i de les seves filles menors.

S'hauria de valorar l'opció de sol·licitar la inhabilitació per a l'exercici de la pàtria potestat per al pare que ha exercit la violència, sobretot en aquells casos en què el o la menor ha patit o ha estat testimoni directe de situacions de maltractament habitual en l'àmbit familiar. Sempre que hi hagi menors, el jutjat s'hauria de pronunciar sobre les mesures civils de protecció als menors. Per definició, un agressor no pot ser un bon pare.

Aquestes són, evidentment, qüestions judicials que sobrepassen l'àmbit estrictament municipal o de l'administració local, si bé, cal tenir en compte que aquells ajuntaments que desenvolupin estratègies de prevenció i de millor detecció sempre serà més fàcil poder atendre millor a les dones víctimes de violència masclista (per exemple, disposar de protocols i circuits d'atenció i de pisos d'acollida)

4.6. Atenció a la víctima

Atendre i cobrir les necessitats de les dones que han sofert violència masclista i les dels seus fills i filles, hauria de ser una prioritat de totes les administracions si volem avançar cap a una societat lliure de violència. En aquest sentit, l'atenció psicològica i el seguiment per part d'un educador/a social són passos essencials a garantir.

En el cas de Sant Feliu de Guíxols preocupa que un 52% de les dones que han denunciat haver estat agredides (més de la meitat) no hagin rebut atenció psicològica; això vol dir que un total de 77 víctimes no l'han rebut. Desconeixem el motiu. Caldrà detectar quins són els motius perquè es doni aquest percentatge de desatenció, al nostre entendre massa alt, i intentar corregir aquelles qüestions que resulta prou evident que no acaben de funcionar.

Cal tenir en compte que aquest és un servei que, de manera gratuïta, s'adreça no només a les dones que han estat o estan en situacions de violències masclistes, sinó també a altres persones del seu entorn, especialment els seus fills i filles, i que és important alhora d'afrontar el procés de eparació de les violències viscudes i del dany patit.

De la mateixa manera que hi ha un 49% de les dones que han denunciat i que no han rebut un seguiment per part de l'educadora o educador social corresponent. Això vol dir que 57 dones víctimes de violència no han estat correctament ateses per aquest servei. Desconeixem, com en el cas de l'atenció psicològica, els motius d'aquest alt percentatge de desatenció, però és evident que caldrà fer un treball de camp per veure quins han estat els motius i com es poden corregir.

Cal tenir present que la feina de l'educador/a social és fonamental per acompanyar la dona i els seus fills i filles víctimes de violència masclista en el seu procés de recuperació i adaptació de nou al seu entorn. També ho és per abordar diferents

aspectes de la victimització de la dona que ha estat agredida en qualsevol dels tipus de violència existent.

Finalment, cal tenir present també que tant l'atenció psicològica com el seguiment que es fa a través de l'educador/a social són essencials en els casos que la violència masclista comporta intrínsecament un cas de violència vicària, és a dir, aquella violència que s'aplica sobre els fills o filles de la parella amb l'únic objectiu de causar el major dany possible a l'altre membre de la parella.

5.El Pla municipal contra la violència masclista

Sens dubte que la violència masclista representa, en el context global de la nostra societat, un greu problema social i polític que cal afrontar amb determinació. A nivell local les dades ens demostren que el nostre municipi no és en absolut aliè a aquesta greu problemàtica. Tot plegat ens porta a la convicció que cal millorar, també a nivell municipal, les polítiques i les accions encaminades a prevenir la violència masclista, en totes les seves formes, i atendre a les dones que en són víctimes.

Guixols des del Carrer – En Comú Podem entén que per poder abordar de forma eficient i eficaç la lluita contra la violència masclista és fonamental consolidar, a nivell municipal, una eina pròpia que tingui un doble objectiu:

→ Garantir el treball en xarxa que es pugui fer a la ciutat, amb altres institucions i administracions, per garantir la prevenció i l'atenció a les víctimes.

→ Establir mecanismes per articular, a nivell de ciutat, una determinada capacitat operativa que permeti actuar amb promptitud i certesa davant els casos detectats.

Aquesta eina, que lògicament hauria de disposar dels recursos humans necessaris i de l'assignació pressupostària adient per a la seva implementació i utilització, seria el que anomenem PLA MUNICIPAL CONTRA LA VIOLENCIA MASCLISTA (PMVM).

La jornada va concloure amb el compromís, per part del grup, de treballar en els propers mesos la elaboració d'un Pla Municipal contra la violència masclista.

**GUIXOLS
des del CARRER**

**En Comú
Podem**